

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@lrski.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191759894

Lauksargių globos namų
direktorei Jovitai Černeckienei

2019-04-19 Nr.

Tauragės rajono savivaldybės administracijai

DĖL PAKARTOTINIO VIZITO LAUKSARGIŲ GLOBOS NAMUOSE REZULTATŲ

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriai, vykdydami nacionalinės prevencijos institucijos funkcijas (Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau – Įstatymas) 3 str. 3 d., 19¹ str. 1 d.), nuolat lankosi laisvės apribojimo vietose (Įstatymo 19¹ str. 2 d.).

Įgyvendinami nacionalinę kankinimų prevenciją, Seimo kontrolieriai turi teisę pavesti Seimo kontrolierių įstaigos valstybės tarnautojams ir kitiems darbuotojams nuolat tikrinti, kaip laisvės apribojimo vietose elgiamasi su asmenimis, kurių laisvė apribota, patekti į visas laisvės apribojimo vietas ir visas jose esančias patalpas, susipažinti su jų įrengimu ir infrastruktūra; apklausti be liudininkų asmenis, kurių laisvė apribota, taip pat bet kokius kitus asmenis, kurie galėtų suteikti reikiamos informacijos (Įstatymo 19¹ str. 4 d. 9 p.).

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaitoje Nr. PRJ2018/1-75 „Po vizitų Tauragės apskrities suaugusiųjų globos įstaigose: Kvėdarnos parapijos senelių globos namuose, VšĮ Skaudvilės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės Globos skyriuje, Kaltinėnų parapijos senelių globos namuose, VšĮ Kaltinėnų pirminės sveikatos priežiūros centro Globos skyriuje, Seredžiaus senelių globos namuose, VšĮ Jurbarko socialinės paslaugos Neįgaliųjų globos namuose, Pagėgių palaikomojo gydymo, slaugos ir senelių globos namuose, VšĮ Smalininkų senjorų namuose, Adakavo socialinės globos namuose ir Tauragės rajono savivaldybės BĮ Lauksargių globos namuose“ (toliau – Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaita Nr. PRJ2018/1-75) pateikė išvadas dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų šiose įstaigose (tarp jų, ir Tauragės rajono savivaldybės BĮ Lauksargių globos namuose (toliau – Lauksargių GN arba GĮ) ir rekomendacijas nustatytiems trūkumams taisyti.

Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti, kaip įgyvendintos Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaitoje Nr. PRJ2018/1-67 pateiktos rekomendacijos, 2019 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. 11P-4 pavedė Seimo kontrolierių įstaigos Žmogaus teisių biuro patarėjai Kristinai Brazevič ir Žmogaus teisių biuro vyriausiosioms specialistėms Aurelijai Baltikauskaitei ir Irmai Zablackaitei atlikti pakartotinį patikrinimą Lauksargių GN.

Lauksargių GN 2018 gruodžio 31 d. raštu Nr. 3-109 „Dėl Lietuvos Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatų ir galimų rekomendacijų įgyvendinimo priemonių“ pateikė Seimo kontrolieriui informaciją apie rekomendacijų nagrinėjimų rezultatus.

2019 m. kovo 5 d. vykusio pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad:

1. *Įgyvendintos rekomendacijos*

Seimo kontrolierius Lauksargių GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

1.1. *būtų nuodugniai išsiaiškintos priežastys, dėl ko kyla gyventojų nepasitikėjimas darbuotojais, nepasitenkinimas teikiamomis paslaugomis*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad buvo organizuotas tyrimas dėl gyventojų nepasitenkinimo darbuotojais, GĮ teikiamomis paslaugomis. Gyventojai savo nuomonę išreiškė žodžiu ir raštu. Gauta informacija buvo pristatyta, išanalizuota ir padarytos išvados bendrame gyventojų susirinkime;

1.2. *būtų sudaryta galimybė darbuotojams kelti kvalifikacijas ir gilinti žinias Neįgaliųjų konvencijos reikalavimų, taip pat savižudybių prevencijos, krizių valdymo srityse*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ direktorės 2019 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 1-3 patvirtintas Lauksargių GN darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo planas 2019 metams. Šiame plane numatyta: „gilinti žinias neįgaliųjų konvencijos reikalavimų, savižudybių prevencijos, krizių valdymo bei asmens duomenų apsaugos srityse“;

1.3. *visiems gyventojams būtų sudaryta galimybė bet kuriuo metu, esant poreikiui, pasinaudoti Pagalbos kvietimo sistema (toliau – PKS) (mygtukai būtų ranka lengvai pasiekiamoje vietoje); PKS signalai nurodytų darbuotojui būtent to kambario numerį, į kurį kviečia pagalbos prašantis asmuo; būtų apsvaistytos galimybės pritaikyti įstaigos bendrojo naudojimo patalpas asmenims, kurie turi regos negalią: laiptinėse ir koridoriuose (prieš slenksčius) įrengti skirtingo reljefo grindų dangą, savarankiškai naudotis liftu padedančius reljefinius informacinius užrašus*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ įrengta nauja moderni PKS sistema, leidžianti informaciją apie gyventojų iškvietimus darbuotojui matyti rankiniame laikrodyje. PKS sistemos siunčiami signalai nurodo darbuotojui būtent to kambario numerį, kuriame yra pagalbą kviečiantis gyventojas. PKS sistemos pagalbos iškvietimo mygtukai yra pritvirtinti gyventojų kambariuose prie sienų, jiems patogiai pasiekiamose vietose. Taip pat GĮ pateikė dvi projektines paraiškas dėl geresnio patalpų pritaikymo regos negalią turintiems bei dimensija sergantiems asmenims;

1.4. *personalas, prieš įeidamas į gyventojų kambarį, visuomet pasibelstų (net jei durys yra praviros)*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ darbuotojų susirinkimo metu, kuris įvyko iškart po pirminio patikrinimo, buvo aptartos Seimo kontrolierių įstaigos darbuotojų pateiktos žodinės pastabos, priminta pareiga gerbti gyventojų privatumą. Taip pat GĮ administracija darbuotojams periodiškai primena apie šią pareigą – pasibelsti prieš įeinant į gyventojų kambarį;

1.5. *gyventojas būtų apgyvendinamas konkrečiame kambaryje arba į kitą kambarį perkeliamas (arba keičiamas jo kaimynas) tik asmens sutikimu (išskyrus būtinus atvejus)*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad darbuotojai atsižvelgia į gyventojų pageidavimus pasirenkant kambario kaimyną, atkreipiamas dėmesys į kambario kaimynų charakterių suderinamumo bei bendravimo ypatumus. Apgyvendinant asmenį kalbama su visais apgyvendinimo pokyčiuose dalyvaujančiais gyventojais ir apie tai pažymima ISGP arba nukreipti į kitos rekomendacijos įgyvendinimo aplinkybes (papildomai žr. rašto 1.9 p.). Gyventojų nusiskundimų šiuo klausimu nebuvo;

1.6. *bendruomenės slaugytojas gyventojų sveikatos priežiūros specialisto atliekamoje apžiūroje dalyvautų tik esant gyventojų prašymui*

Pakartotinio patikrinimo metu bendruomenės slaugytojas ir gyventojai patvirtino, kad slaugytojas gyventojų apžiūroje dalyvauja tik esant jo paties prašymui ir / arba sutikimui;

1.7. *būtų nuolat gilinamos darbuotojų ir gyventojų žinios apie privatumą, įskaitant: apie galimybę užsirakinti savo gyvenamąsias patalpas ir 2018-11-12 ataskaitos Nr. PRJ2018/1-75 9.1 punkte išvardintas gyventojų teises*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad darbuotojų ir gyventojų bendrų susirinkimų, individualių pokalbių su gyventojais metu periodiškai yra aptariama ir primenama gyventojų teisė į privatumą, pvz., gyventojams suteikta visa būtina informacija apie tai, kodėl GĮ naudojamos širmos, kad darbuotojai, prieš įeidami į gyventojų kambarius, privalo pasibelsti, ir kt.;

1.8. *Individualus socialinės globos planas (toliau – ISGP) būtų rengiamas gyventojui, kuriam jis sudaromas, dalyvaujant ir su šiais planais gyventojai ir (arba) jų atstovai bei artimieji būtų supažindinami pasirašytinai*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojai ir / arba jų atstovai dalyvauja rengiant gyventojų ISGP; taip pat kad ISGP yra gyventojų arba jų atstovų parašai;

1.9. *ISGP būtų pateikiama informacija apie gyventojų sutikimą persikelti į kitą kambarį arba būti apgyvendintam su kitu asmeniu, nurodytos perkėlimo į kitą kambarį priežastys*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad informacija apie gyventojų perkėlimą į kitą kambarį yra žymima dokumente „Stebėjimai ir individualus darbas su gyventojais“, kuris yra įsegamas į gyventojų asmens bylą. Gyventojai perkeliama į kitą kambarį esant jų rašytiniam prašymui arba sutikimui. Persikeliančių gyventojų byloje patikrinimo metu buvo rasta prašymų leisti persikelti į kitą kambarį, pasiteiravimai apie persikėlimus pažymėti dokumente „Stebėjimai ir individualus darbas su gyventojais“;

1.10. *būtų parengti užimtumo metiniai planai, pagal kuriuos būtų organizuojamos gyventojų užimtumo veiklos*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad parengtas 2019 metų gyventojų užimtumo planas ir pagal jį vykdomos veiklos. Pakartotinio patikrinimo metu buvo vykdoma Užgavėnių šventei skirta suplanuota veikla, kurioje dalyvavo gyventojai;

1.11. *būtų pakabinti užimtumo tvarkaraščiai, kurie būtų pritaikyti gyventojams pagal jų sveikatos būklę (didelio šrifto raidės, aiškios ir trumpos žodinės formuluotės, aiškios ir tikslios nuorodos į užsiėmimo vietą)*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ informaciniuose centruose, atsižvelgiant į gyventojų sveikatos būklę, yra patalpinti jų užimtumo tvarkaraščiai (einamojo mėnesio ir visų 2019 metų užimtumo planai);

1.12. *informaciniuose centruose būtų pateikti emocinės paramos telefonų linijų numeriai*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad emocinės paramos telefonų linijų numeriai yra patalpinti visuose GĮ informaciniuose centruose. Centruose taip pat yra pateikiama informacija apie nemokamas psichologo konsultacijas, kurios organizuojamos Tauragės bendruomeniniuose šeimos namuose. Norintys jose dalyvauti gyventojai turi kreiptis į GN socialinius darbuotojus (informacija apie kreipimosi galimybes taip pat yra pateikiama centruose);

1.13. *būtų organizuojamas gyventojų lytinis švietimas ir užtikrinamas kontraceptinių priemonių prieinamumas; sudarytos sąlygos porai gyventi kartu*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad darbuotojai sulaukia klausimų iš gyventojų lytinio švietimo temomis. Į pateiktus klausimus visuomet yra atsakoma. GĮ yra kartu gyvenanti sutuoktinių pora; esant pageidavimui, būtų sudarytos sąlygos ir kitoms poroms gyventi kartu;

1.14. *visi darbuotojų susirinkimai ir jų rezultatai (sprendimai) būtų fiksuojami įstaigos vidaus veiklos dokumentuose*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad kiekvieną pirmadienį GĮ vyksta darbuotojų susirinkimai, skirti buvusios darbo savaitės metu iškilusiems ir būsimiems aktualiausiems klausimams aptarti. Šie klausimai registruojami savaitinių susirinkimų žurnale. Kiekvienas pažymėtas įrašas patvirtinamas GĮ direktoriaus arba vyr. socialinio darbuotojo parašu. Taip pat kartą per mėnesį vyksta darbuotojų susirinkimai, skirti bendriems GĮ iššūkiams aptarti. Šie susirinkimai ir jų metu analizuojami klausimai yra fiksuojami susirinkimų protokoluose.

2. Iš dalies įgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius Lauksargių GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

2.1. *gyventojams, atsižvelgiant į jų savarankiškumą, būtų sudaroma galimybė saugiai laikyti asmeninius daiktus savo atskiroje rakinamoje vietoje*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ darbuotojų 2019 m. sausio 7 d. susirinkimo metu (susirinkimo protokolas Nr. 5-1) buvo nuspręsta, jog iki 2019 m. pabaigos visuose gyventojų kambariuose esančiose spintose ir (arba) spintelėse bus įrengti užraktai;

2.2. *gyventojams, atsižvelgiant į jų savarankiškumą, būtų sudaroma galimybė užsirašinti savo gyvenamąsias patalpas*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad pirmiau minėto susirinkimo metu taip pat buvo nuspręsta ir dėl užraktų gyventojų kambariuose įrengimo – juos planuojama įrengti iki 2019 m. pabaigos;

2.3. vidaus tvarkos taisyklėse būtų nurodyti konkretūs pagrindai, kokiais atvejais gyventojai bet kuriuo paros metu privalo įsileisti darbuotojus į savo kambarį

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ darbuotojams yra pavesta atnaujinti vidaus tvarkos taisykles, jose nurodant konkrečius pagrindus, kokiais atvejais gyventojai bet kuriuo paros metu privalo įsileisti darbuotojus į savo kambarį, tai: esant gyventojų sveikatos sutrikimui ir arba siekiant užtikrinti gyventojų saugumą. Planuojama atnaujintas vidaus tvarkos taisykles patvirtinti 2019 m. II ketvirtį;

2.4. įstaigoje atsiras užimtumo specialistas, kuris rūpintųsi kokybišku gyventojų laisvalaikio ir koordinuotų šią veiklą

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, jog GĮ nėra pakankamo darbo užmokesčio fondo, kad būtų galima įsteigti užimtumo specialisto pareigybę. Užimtumo specialisto funkcijas vykdo socialiniai darbuotojai. GĮ gavus papildomą darbo užmokesčio fondo finansavimą, bus įsteigta užimtumo specialisto pareigybė;

2.5. būtų sudarytos sąlygos gyventojams šiltuoju metų sezonu maistą gauti lauke

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ gyventojams šiltuoju metų laiku lauke yra patiekiami užkandžiai. Šiuo metu GĮ konsultuojasi su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba dėl gyventojų maitinimo vietų įrengimo lauke;

2.6. įstaigos vidaus tvarkos taisyklės būtų pritaikytos gyventojams pagal jų sveikatos būklę

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad gyventojams pagal jų sveikatos poreikį pritaikytos vidaus tvarkos taisyklės šiuo metu yra rengiamos. Jas viešai informaciniuose stenduose pakabinti planuojama artimiausiu metu (iki balandžio mėnesio pabaigos).

Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per pakartotinį patikrinimą nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Lauksargių globos namų direktorei Jovitai Černeckienei rekomenduoja esant finansinėms galimybėms įsteigti užimtumo specialisto pareigybę, taip mažinant socialinių darbuotojų darbo krūvį.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 6 dalimi apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2019 m. gegužės 20 dienos. Kompetentingos institucijos turi konsultotis su Seimo kontrolieriumi dėl rekomendacijų galimų įgyvendinimo priemonių.

Įstaigos vadovas, Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Vytautas Valentinavičius, tel. 8 706 65 148, el. paštas vytautas.valentinavicius@lrski.lt

Aurelija Baltikauskaitė, tel. 8 706 65 107, el. paštas aurelija.baltikauskaitė@lrski.lt

Kristina Brazevič, tel. 8 706 65 129, el. paštas kristina.brazevic@lrski.lt

Juras Taminskas, tel. 8 706 65146, el. paštas juras.taminskas@lrski.lt

Irma Zablackaitė, tel. 8 706 65 192, el. paštas irma.zablackaite@lrski.lt

